

on, muutaman peruspremissin ohella, että tekniikkaan kytkettyjä vihjeitä osataan käyttää hyväksi. Tietokoneet periaatteessa sallivat ihmisten ja kulttuurien väliset monenkeskiset keskustelut, radio-ohjelmien tekeminen on periaatteessa kenen tahansa hallittavissa ja paikallisradiot niiden ulosajamista varten olemassa, video-ohjelmia on mahdollista oppia tekemään, ja siihen tapaan.

Se vaatii perehtymistä asiaan ja laitteiden hallintaa. Tärkeintä lienee, että me tajuaamme sen.

Sinikka Sassi

Matkalla

ALA-KETOLA, Marja. Hippejä, jippejä, beatnikkejä. Amerikan 1960-luvun vastakulttuuriliikkeiden historiaa. Jyväskylä, Kustannusosakeyhtiö Pohjoinen, 1985. 133s.

Sitkeistä vastaväitteistä huolimatta 60-luvun vastakulttuuriperinne elää, ja vieläpä melko mukavalla tavalla, ainakin Marja Ala-Ketolan kirjan sivuilla. Kirjasta voi aistia vielä jälkeensä tunteen, kuinka oli voimaa, sitä iänkaikkista poweria. Sitä oli kukissa, hiuksissa, alati syntyvissä bändeissä, kaduilla ja puistoissa, rantahietikoilla ja baarien hämyssä. Jos tuolloin Kerouac syöksi matkalle, On the Road, tuuppaa Marja Ala-Ketolan kirja väkisin paluumatkalle 60-luvulle ajatuksen teitä, On the Road. Meidät vanhenevat ja silti jotain kaipaavat, meidät, jotka saimme kokea jotain Yhteistä, jotain Romanttista ja jotain Hullua. Ja niinkuin ei hääpuvun ajatella kestävän koko avioliittoa, niin tuokin aika jäi taakse.

Mutta jotain jäi, vaikkapa Sartren sanoin: huokaileva etsiminen, pieni, väliin surumielinen uteliaisuus, halu kysyä vielä vastauksen saatuaan, halu kulkea tasajalkaa muiden kanssa, hiljaa kuunnella maailman ääniä ja omaansakin, halu

etsiä yhdessä vastauksia, kokemuksia, hetkiä. Eikä matkalle lähdössä ole tärkeintä perille tulo, ei lyhin ja ekonomisin reitti, vaan se matka, se lähdön hetki, se ikävä kaipuu ja pieni hetki matkalle lähdön jälkeen. Sinikka Nopola kuvasi Hesarin kuukausiliitteessä joskus loistavasti sitä, kuinka suomalainen on eniten matkalla nimenomaan transiitissa, kun matka on lupaus, kun siinä on vielä kaikki, ja kaikki on mahdollista. Matka ei ole perillä oloa, etelän kohteessa, jossa on huono hotelli, tyyliä kokemuksia, huolia ja ikävää.

En itsekään haluaisi kirjoittaa Hippejä, jippejä, beatnikkejä -kirjan perille tulosta, en ainakaan, jos pidän kiinni oikeudestani ja halustani pysyä mukana vain matkalla, mielikuvissa, muistoissa ja haaveissa. Mutta kirja haluaa tuoda lukijan matkalta, mahdollisuuksista perille arkiseen todellisuuteen, loppuun. Ja juuri perille tulo on kirjassa heikompaa.

Kirjan päälukujen nimet antavat vihjeen sisällöstä ja esitystavasta:

I Mitä on vastakulttuuri - miksi juuri 60-luku

II Vastakulttuurin 60-luku Yhdysvalloissa

III Hurmion politiikkaa ja estetiikkaa

IV Syvätajunnasta maailmanpolitiikkaan.

Lukujen kautta piirtyy erilaiseen tutkimukselliseen ja autenttiseen (ajan lehdet, musiikki jne.) ainekseen pohjautuva kuva liikehdinnästä, joka pyrki ulos tunkkaisista, teknokratian ja sotateollisuuden myrkyttämistä suljetuista kehistä: sodasta, taantumuksellisista yliopistoista, ahtaasta sukupuolimoraalista, kaupankäynnistä. Matka johti 60-luvun nuoret kaduille, rockiin, pienkustanteisiin, happeningeihin, mielenosoituksiin. Tästä - syystä ja seurauksesta - kirja kertoo.

Kovin helposti tuntuvat selitykset kuitenkin löytyvän siihen, mikä meni lopulta vikaan. Tästä haluaisin nostaa esiin pari ongelmakohtaa.

Vastakulttuuriksi määritellään "kaikki" 60-luvulle ominaiset liikehdinnät, mutta vain näkyvät, kaduilla ja toreilla demonstroivat liikehdinnät ovat niitä, joita julkisuus kirjaa ja joista on jälkikäteen mahdollista rekonstruoida "tapahtumien kulkua". 60-luku oli tällaisen demonstraatiivisen toiminnan lisäksi kuitenkin myös muuta: elämäntapaa ja sen erilaisten uusien muotojen etsintää, mikä ei ole

pelkkää entisen kieltämistä. Nämä erilaiset vaihtoehtoisen elämisen ja mm. koulukokeilujen asiat eivät sovi samaan ajatuskuvioon, koska niitä ei voi jälkikäteen tutkia julkisuuden piirissä. Tyypillistä niille on yhteisön tasolla tapahtuva toiminta. Myös tutkimusta pitäisi suunnata näiden yhteisöjen jättämiin "jälkiin", mutta se onkin toinen tavoite kuin tässä kirjassa asetettu.

En väitäkään, että myös näitä olisi pitänyt penkoa, vaan että samaa julkisuuteen jääneiden "jälkien" etsintää pitkin ei välttämättä pääse analysoimaan ihmisten elämäntavallisia etsintöjä ja kokeiluja. Kirjassa ne kuitataan melko pikaisesti ja myös problematisoimatta sillä, että hipeistä tuli "systeemin kerjäläisiä". Kyseessä ei ole sama asia ja sama toimintatapa - jolloin näitä ei pitäisi tutkia samasta lähtökohdasta; demonstraatio näkyy jo määritelmällisesti, joten sitä voi näkyvyydessään ja sen onnistumisessa tutkia, mutta elämäntapaa eletään, eikä sitä siksi voi tutkia näkyvyydessään, vaan elämässä ja sen jättämässä "jäljissä", kokeiluissa.

Toinen ongelmakohta on se, että vaikka kirjoittaja torjuu päättäväisesti kirjan alkupuolella "ulkoapäin" tulevat negatiiviset ja vastakulttuurisia vähättelevät kannanotot, alkaa ulkoapäin arvioimisen maku vaivata lopussa, kun puhutaan militantimmasta ja poliittisemmasta vaiheesta vastakulttuuriliikhehdinnässä. Koska liikehdintä muutti luonnettaan, myös siihen jälkikäteen kohdistuvan katseen pitäisi muuntua, jotta "lopun aikoja" voisi havainnoida eritellymin ja sisäistyneemmin.

Samoin kirjasta löytyy problematisoimaton arvio, että "tuohon aikaan nuorisosta kehittyi oma erityinen, ennen näkemättömän lukuisa ja pitkälle koulutettu yhteiskuntaluokka, joka huolimatta entistä varhaisemmasta kypsymisestään ja pidentyneestä koulutusvaiheestaan ei saanut vanhemmiltaan ja opettajiltaan keinoja orientoitua siihen maailmaan, joka heille haluttiin antaa" (s. 111). Tämän määritelmän käyppöys ei yhteiskuntaluokan osalta ole itsestään selvä eikä kiistaton.

Kirjan alkupuolella Marja Ala-Ketola torjuu pysähtyneet ja kankeat määritelmät, mikä synnyttää mukavan ja mahdollisuuksia tarjoavan tavan pohtia tällaisten

ilmiöiden mahdollisuuksia 80-luvulla, mutta lopun määritelmällisyys jotenkin sulkee tämän kehäksi, joka on menneisyyttä. Alkupuolella kirjassa käytetään luokan sijasta nimityksiä "sukupolvi", "elämäntapa" jne.

Mutta toisaalta on hyvä, että Marja Ala-Ketola on tehnyt myös sen, mihin moni 60-luvulla nuoruuttaan elänyt ehkä jälkikäteen on pyrkinyt: määrittelemään, mistä oli kysymys. Ja ehkä on hyvä, että tuo haaveiden, tunteiden, kokeilujen, laulujen ja sykkeen aika ei alistu arvioinnille, joka niputtaisi, analysoisi, luokittaisi ja sen jälkeen - ehkä - toteaisi sen mahdottomaksi maailmassa. Kuitenkin se oli - ja on edelleen - totta meille, jotka kannamme jotain siitä itsessämme.

Airi Mäki-Kulmala

Reagan puhuu

ERICKSON, Paul D. Reagan Speaks. The Making of an American Myth. New York, New York University Press, 1985. 172 s.

Suomessa on aina ollut vaikeata ymmärtää Ronald Reaganin ja hänen tukiryhmiensä poliittista ajattelua ja suosiota. Vai mitä pidätte ympäristöministeristä, joka kehuskelee nimittäneensä erääseen toimikuntaan "yhden mustan, yhden naisen, kaksi juutalaista ja raajarikon"? Tai korkeasta väestönsuojeluviranomaisesta, jonka mukaan ydinsota ei ole mikään ongelma, kunhan "lapioida on riittävästi"? Tai presidentistä itsestään, joka väittää Nicaraguan organisoivan yhdessä Mafian kanssa huumekauppaa Yhdysvalloissa?

Yhdysvalloissakin reaganilaisuus on ollut pulma liberaalille älymystölle, mutta vain liberaalille; on hyvä muistaa, että Reaganin taustalla olevien uus-oikeistolaisten teoriain syntymäpaikat ovat yliopistoissa. Ironista sinänsä, sillä reaganilaisen poliittisen puheen toistuva fraasi on "elämälle vieraan" sivistyneis-